

Ganga, prkosna pjesma brđana

Autor Slavko Vranjković - sacerdos

Ponedjeljak, 05 Studeni 2018 22:42 - Ažurirano Ponedjeljak, 05 Studeni 2018 22:48

Mogu li se stresovi izazvani neslogama i međusobnim optužbama liječiti pjesmom? U zadnje vrijeme smo suočeni s nevjerojatnim nadmetanjem tko će kome, tko će koga. Priziva se prošlost jer nema zasad pravog rješenja za sadašnjost. “Moja baba i tvoja baba bile su žene...” i to je već razlog za obračune. Prkosna moja Hercegovina ima ispušni ventil koji je mnoge odveo na robiju, a to je ganga.

U njoj je sve od ljubavi do rugalica, običaja, politike. Pjevaju je na brdskim vrletima jer ionako vukovi nisu pismeni da ih prokažu “udbi, policiji ili kako se već zovu.”

Tko to može narodu oduzeti? Gdje je tu govor mržnje o kojem se toliko govori?

Sve svoje tuge i rane ovaj je narod znao liječiti prkosnom pjesmom, pamteći, a opraštajući, oživljujući poginule i nestale sjećanjem. Tako je bilo nakon svih ratova i krvoprolića, a tako će i biti dok nas bude.

Ganga, prkosna pjesma brđana

Autor Slavko Vranjković - sacerdos

Ponedjeljak, 05 Studeni 2018 22:42 - Ažurirano Ponedjeljak, 05 Studeni 2018 22:48

Svake se godine u prvoj nedjelji u srpnju slavi mučeništvo Dive Grabovčeve svečanom Misom uz mnoštvo hodočasnika. Tada se probude duševni i vjerski, domoljubni osjećaji na derneku u vrletnim hercegovačkim planinama Vrana, iznad mjesta moga rođenja. Ona je bila djevojka iz hrvatskoga naroda, katoličke vjere, koja je živjela u 17. stoljeću za vrijeme turske vladavine. Mladi Tahir–beg Kopčić iz Kupresa svakako je htio imati Divu za ženu ili ljubavnicu. Ona se nije odazvala na njegova laskanja, nije primila bogate darove. Uvijek ga je odbijala i čvrsto je bila pri svojoj odluci da sačuva vjeru, djevičanstvo i ponos. Pobjegla je u Vran planinu. Kad ju je pronašao uz stada ovaca, jer nije pristala da je obljubi, ubio ju je nožem. Pokopana je na Vran planini, ispod Kedžare.

Označen je njen grob kamenim križem. Nakon minulih godina, kad je već ušla u narodnu povijest i priču, legendu, postavljen je brončani spomenik, rad kipara Kuzme Kovačića 1998. godine. Poput svete djevojke Marije Goretti očuvala je svoj ženski ponos i nije bila sponzoruša kao, nažalost, neke djevojke katolkinje.

Od toga vremena do danas brojni hodočasnici dolaze na njen grob i iskazuju počast. Godinama se oko njezina groba, na Misi pod vedrim nebom čeličila kršćanska vjera u vjernosti Bogu, domu i Domovini. Mnogi su mladi momci, hodočasnici, u krvavim ratovima ostavili kosti negdje na goletima Macelja, Bleiburga i kod nas braneći svoj Dom i Domovinu. Bili su spremni umrijeti da djeci svojoj ostave slobodan prostor za rast.

Ostalo je to svojevrсно hodočašće, susret uz pjesmu i molitvu svake godine na kojem sam i ja nekoliko puta bio i poželio da me zatvore u Staru Gradišku jer sam pjevao, nakon Mise, iz sve snage i srca naše stare borbene pjesme.

Mladi stasiti momci potpomognuti gromoglasnom pratnjom iskusnih pjevača zapjevali bi mnoštvo stihova punih sjećanja. Nekad ispjevane stihove tuge i prkosa obogatili bi novim sadržajem iz obrambenog Domovinskog rata.

Ganga je snažna i zvonka višeglasna kratka narodna pjesma koju pjevaju muške i ženske skupine hrvatskog seoskog puka u Hercegovini. Spominjem nekoliko pjesama iz sjećanja na Križni put do Bleiburga i neoplakanih grobnih jama u Sloveniji: “Di je moja poginula dika, niti groba niti spomenika.” Bila je zabranjena jedno vrijeme , a zabranjuju je i sada naši “jugo-dušobrižnici” jer je u njoj, u tim jetkim, snažnim, gotovo krvavim stihovima, jecala ponižena, tužna duša udovica koje su plakale i naricale nakon svih ratova.

Ganga, prkosna pjesma brđana

Autor Slavko Vranjković - sacerdos

Ponedjeljak, 05 Studeni 2018 22:42 - Ažurirano Ponedjeljak, 05 Studeni 2018 22:48

Ono što je bilo zabranjena od komunističkih vlasti, oživjelo bi u prkosnoj gangi unatoč prijetnjama kaznom, progonom i zatvorom. Tako je bilo nekad, lani, a bit će i ove godine. Planina će oživjeti. Bukara će s vinom prošetati uokrug od usta do usta. Kad god netko započne pjesmu, drugi je prihvate grlenom pratnjom ojkajući. Planina im je odgovarala jekom. Pjesma se čula nadaleko. U noj bi pjevali i živi i mrtvi.

Novovjeke pjesme ne spominjem da ne uvrijedim one kojima je sve hrvatsko nedopustivo i nacionalističko.

Čudan smo mi narod. Mogli bismo organizirati olimpijadu pod nazivom “pljuvanje po protivniku” i bili bismo prvaci svijeta. Nitko nikom ne gleda pozitivne vrline, osuđuju se, prokazuju se mane bez suda. Da je Isus došao u Hrvatsku ne bi dočekao Posljednju večeru, razapeli bi ga već nakon doručka, reče netko.

“Počni der Ivane”, povikali bi prisutni ozareni vinom i suncem podno modra neba. On bi se nakašljao, udahnuo i započeo: “Kada Hrvat pogine na Dravi, odmah nikne crven-bijeli-plavi.” Pjesma iz desetine grla zaori, prospe se krajinom, onako gromka i grlena. “Da ja znaden di moj striko gnjije, stavio bi barjak da se vije.” Bukara puna rujna vina zareda uokolo. Uzavrela krv pjevača vrisne, prsne u prkosnoj pjesmi ko ponornica provrela tugom. “Slovenijo, ne triba ti kiše, Rvati te krvlju natopiše, Slovenijo puna si jelića i kostiju hrvatskih mladića, Mariboru kada dođen blizu, suze same niz obraze klizu.”

Uokolo zaneseni sjećanjem na mrtve i nestale na svim stratištima Europe. U njima je propjevala pradjedovska tuga za pokojnima, prkos i ponos jer su potomci mučenika. Nigdje bijele oprave na ženama. Nekad i danas, nakon svih ratova za Dom i Domovinu udovice su u crno zavijene nakon smrti voljenih branitelja.

Uvečer bi se, nakon večernje Mise, često, sastali na seoskom gumnu ovjenčanom stećcima te pjevali do zore. Kako se ljubav rađa, živi i umire u širem društvenom okružju, temama gange postali su i mjesni običaji. U njima se nisu mogla prešutjeti aktualna društvena gibanja. Pjevalo se sažeto o vrlinama i manama režima, dežurnih političara, stanju u Domovini koje nikako nije moglo sjesti u okrilje pučke duše pa su kroz pjesmu dali sebi oduška da ne polude čekajući bolje sutra.

Ganga, prkosna pjesma brđana

Autor Slavko Vranjković - sacerdos

Ponedjeljak, 05 Studeni 2018 22:42 - Ažurirano Ponedjeljak, 05 Studeni 2018 22:48

Objavljeno u rujnu, u Hrvatskom Vjesniku, Australia

[dressup games](#) [fight games](#) [battle games](#)